

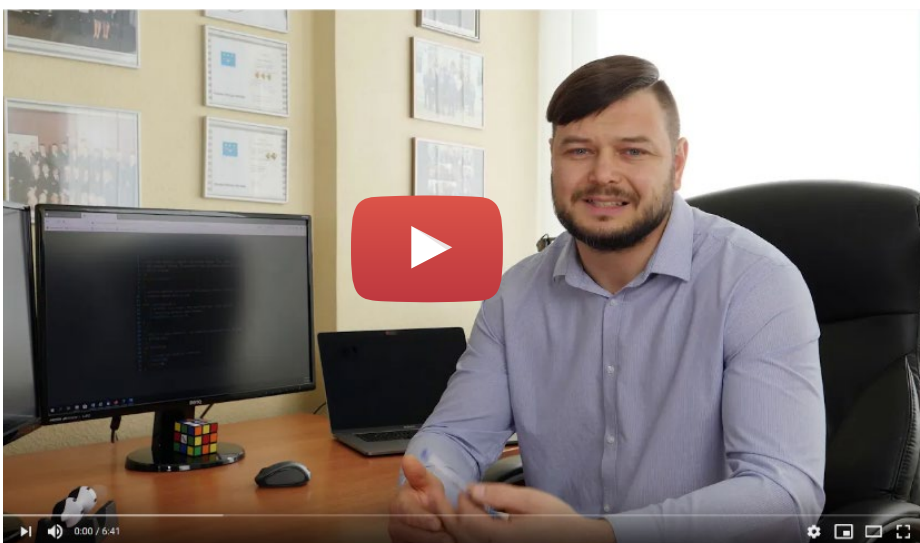
KĀ APTURĒT VILTUS ZIŅAS UN SAZVĒRĒSTĪBAS TEORIJAS?

ZIŅU IZDEVUMS #35

ŠAJĀ IZDEVUMĀ

- Kas ir viltus ziņa, kā to atpazīt?
- Kā rīkoties, ja pamani viltus ziņu sociālajā tīklā *Facebook*?
- *Facebook* izplatās krāpniecisks ieraksts Porziņa un Levita vārdā
- EHR raidījumā "Nākotnes formula" saruna par drošību internetā
- Bērna kontrolēšana, izmantojot mūsdienu tehnoloģijas, ne vienmēr ir labākais risinājums
- Drossinternets.lv sniedz tiešsaistes nodarbības skolēniem
- LTV1 4. *studija* sižets "Kāpēc nav vērts ticēt ziņām ar šausmīgiem, asiņainiem un biedējošiem virsrakstiem?"
- Materiāli par drošību internetā un medijpratību

KAS IR VILTUS ZIŅA? KĀ TO ATPAZĪT?

Kas ir
viltus ziņa?

Vai policija seko
līdz viltus ziņām?

Kas ir viltus ziņa? Kā to atpazīt? Drossinternets.lv aicina noskatīties Valsts policijas informatīvo video, kurā Kibernetziedzumu apkarošanas nodaļas priekšnieks Dmitrijs Homenko skaidro, kas ir viltus ziņa, kā to atpazīt un **neklūt par ķēdes posmu negodprātīgo "klikšķu" portālu uzturētāju rūpalā**. Aicinām iedzīvotājus būt uzmanīgiem un "neuzķerties" uz viltus ziņām, jo **šādu ziņu mērķis ir piesaistīt interneta lietotāju uzmanību, iesaistīt un**

ievilināt ļaunprātīgās darbībās un dalīties ar šo informāciju u.tml. Policijas pārstāvis vērš uzmanību, ka **seks, ko var izraisīt viltus ziņa, var būt krimināli sodāma rīcība**, it sevišķi, ja tā rezultātā tiek traucēts neatliekamās palīdzības dienestu darbs vai citā veidā tiek ietekmēta sabiedriskā kārtība un drošība.

Valsts policijas pārstāvis aicina iedzīvotājus ziņot, ja internetā pamana

viltus ziņas, par to **nekavējoties jāziņo sociālo tīklu administrācijai un Valsts policijai**, kā arī jābrīdina citi, ja viņi ar to dalās. Sabiedrības līdzdalība informācijas sniegšanā ir būtiska, lai apturētu šādu ziņu izplatību. Valsts policijas e-pasts informācijas sniegšanai par likumpārkāpumiem uzticiba@vp.gov.lv.

VIDEO NOSKATIES ŠEIT >

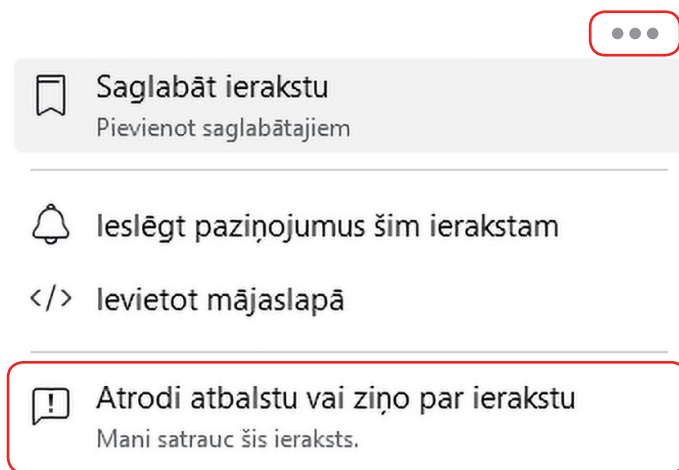
KĀ RĪKOTIES, JA PAMANI VILTUS ZIŅU SOCIĀLAJĀ TĪKLĀ FACEBOOK?

Viltus ziņas un sazvērestības stāsti **izplatās galvenokārt sociālajos tīklos kā Facebook un saziņas grupās**, tāpēc tās ne vienmēr ir viegli atpazīstamas. Svarīgi kritiski izvērtēt un pārbaudīt informāciju, nevis ar to steigšus dalīties. **Drossinternets.lv aicina paturēt prātā šos piecus īsos padomus:**

- 1 Vai virsraksts izklausās ticams? Izturies skeptiski pret "šokējošiem virsrakstiem";
- 2 Pārbaudi ziņas avotu/autoru;
- 3 Salīdzini faktus ar citur medijos publicēto;
- 4 Brīdini draugu vai paziņu, ka viņš dalās ar viltus ziņām;
- 5 Ziņo sociālo tīklu administrācijai.

Ja pamani viltus ziņu Facebook, tad nekavējoties par to ziņo, izmantojot "Ziņot" pogu, kura pieejama pie publikācijas.

PAPILDU INFORMĀCIJA PAR TO, KĀ FACEBOOK STRĀDĀ, LAI APTURĒTU DEZINFORMĀCIJU UN VILTUS ZIŅAS, TU VARI UZZINĀT ŠEIT >>>

Lai palīdzētu Facebook dzēst viltus ziņas, **visā pasaulē darbojas partnerorganizācijas — oficiālie Facebook faktu pārbaudītāji**, kas izvērtē un pārbauda šādu saturu. Re:Check ir organizācija, kas ir Baltijas pētnieciskās žurnālistikas centra Re:Baltica paspārnē strādājoša faktu pārbaudes un sociālo tīklu pētniecības virtuāla laboratorija. **Re:Check veic Facebook faktu pārbaudi Latvijā.** Vairāk par organizācijas mērķiem, uzdevumiem un kā tiek atmāskotas nepatiesas ziņas, varat uzzināt [šeit](#) >

Ja tev kāda ziņa vai apgalvojums šķiet faktoloģiski apšaubāms, raksti uz recheck@rebaltica.com.

FACEBOOK IZPLATĀS KRĀPNIECISKS IERAKSTS PORZIŅĢA UN LEVITA VĀRDĀ

TV3 raidījums *Bez Tabu* savā raidījumā vērsa uzmanību, ka sociālā tīkla Facebook lietotājus pārsteigušas video "tiešraides", kurās iespējams iegūt 5 000 eiro gan no slavenā latviešu basketbolista Kristapa Porziņģa, gan Latvijas Valsts prezidenta Egila Levita. Lai iegūtu milzīgo naudas summu, jābūt vienam no pirmajiem, kurš video "tiešraidē" pievieno komentāru vai arī spēj pareizi atminēt redzamo skaitli. "Bez Tabu" veica eksperimentu, sekojot instrukcijai, lai tikai būtu vieni no pirmajiem komentāru autoriem. **Vairāk par krāpnieciskajiem ierakstiem un to atmaskošanu aicinām uzzināt, noskatoties *Bez Tabu* sižetu, kurā komentārus sniedza arī Drossinternets.lv pārstāvis.**

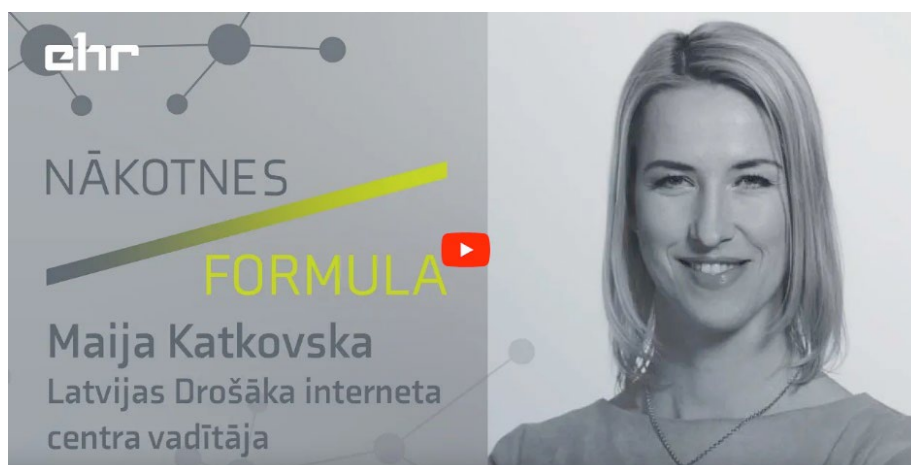
[VIDEO NOSKATIES ŠEIT >](#)

EUROPEAN HIT RADIO SARUNA "NĀKOTNES FORMULA"

Latvijas Drošāka interneta centra vadītāja Maija Katkovska piedalījās radio stacijas European Hit Radio sarunu raidījumā "Nākotnes formula", kuru vadīja radošā producete Elizabete Palasiosa. Raidījumā vadītāja uzdeva dažādus jautājumus saistībā ar riskiem un apdraudējumiem internetā, ar kuriem jārēķinās ikvienam interneta lietotājam, kurš kaut ko publicē internetā. **Raidījuma laikā tika runāts par dažādām ar interneta drošību saistītām tēmām un to būs saistoši noklausīties kā jauniešiem, tā pieaugušajiem, jo saruna aptvēra ļoti plašu jautājumu loku:**

- ➔ Kur paliek mūsu dati, kas un kā tos izmanto;
- ➔ Kādās problēmsituācijās mēdz nonākt cilvēki Latvijā — par ko ziņo jaunieši, bet par ko pieaugušie;
- ➔ Kā palīdzēt cilvēkiem, kuri kļuvuši par pārkāpumu upuriem, un kā šī negatīvā pieredze var ietekmēt viņu turpmāko dzīvi;

- ➔ Kā nodrošināt, ka ģimenē viedierīces tiek izmantotas atbildīgi, un bērniem nav pieeja pieaugušo saturam;
- ➔ Kā populāri cilvēki nonāk situācijās, kad ļaunprātīgas personas izmanto viņu identitāti krāpnieciskiem mērķiem;
- ➔ Cik droši ir iepazīties internetā, kāpēc neuzticēties internetā

iepazītam pielūdzējam, kurš nekad nav satikts;

- ➔ Kā izvērtēt, kas internetā ir paties, bet kas izdomāts — kāpēc cilvēkam nepieciešams attīstīt savu kritisko domāšanu;
- ➔ Un citi aktuāli jautājumi saistībā ar drošību interneta vidē.

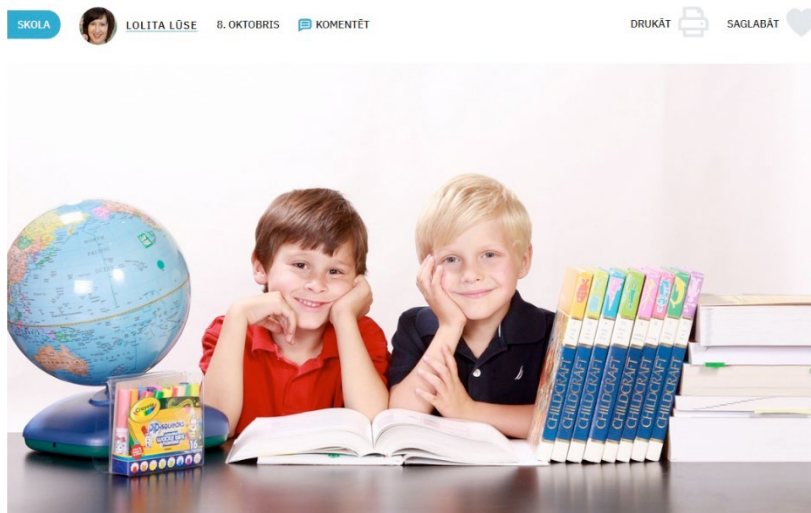
[VIDEO SKATIES ŠEIT >](#)

BĒRNA KONTROLĒŠANA, IZMANTOJOT MŪSDIENU TEHNOLOĢIJAS, NE VIENMĒR IR LABĀKAIS RISINĀJUMS

Aicinām vecākus izlasīt portāla Santa.lv rakstu, kurš būs noderīgs tiem vecākiem, kuru bērns uzsācis skolas gaitas un kļūst patstāvīgs. Vecāki parasti ir norūpējušies par bērna spējām tikt galā ar visu un, protams, nobažījušies arī par viņa drošību. Parasti šis ir brīdis, kad bērnam tiek piešķirts viņa pirmais viedtālrunis. Rakstā tiek pētīts, ar kādiem izaicinājumiem un pārmaiņām jārēķinās vecākiem un cik ļoti svarīgi ar bērnu runāt, lai saprastu, kā viņš jūtas, un **vecāks kļūtu par viņa uzticības personu, arī iepazīstot internetu, modernās tehnoloģijas un digitālos rīkus.**

Lai arī vecāki izmanto viedpulksteņus un lietotnes, kas uzrāda bērna atrašanās vietu un kontrolē, ko viņš dara savā viedtālrunī, **tomēr mūsdienu tehnoloģisko iespēju straujā attīstība rada aplamu priekšstatu, ka tehnoloģijas ir labākais risinājums, lai bērns būtu drošībā.** Neviena ierīce nevar pilnībā pasargāt no visām likstām, tāpēc pirmajā vietā vienmēr ir un paliks veselais saprāts un uzticēšanās. Tāpēc bērnu

Lielās bažas par mazo pirmklasnieku

kontrolēšana, izmantojot mūsdienu tehnoloģijas, ne vienmēr ir labākais risinājums.

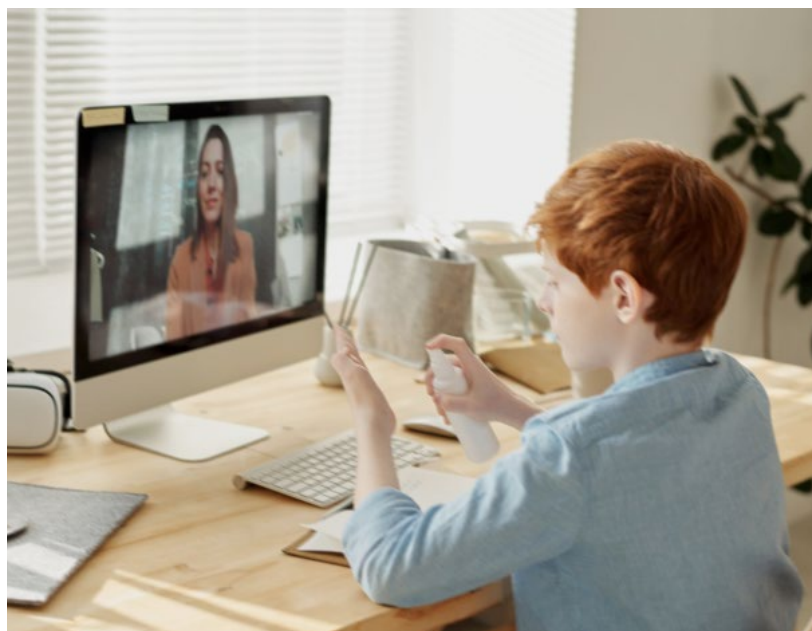
[LASI ŠEIT >>>](#)

TIEŠSAISTES NODARBĪBAS SKOLĒNIEM PAR DROŠĪBU INTERNETĀ

Drossinternets.lv piedāvā organizēt **vebinārus skolēniem par drošību internetā** – par riskiem un apdraudējumiem, ar kuriem bērni un pusaudži sastopas internetā, kā no tiem izvairīties un sevi pasargāt, kur meklēt palīdzību. **Aicinām skolām pieteikties 30-40 minūšu tiešsaistes nodarbībai vai video nodarbības ieraksta noskatīšanās iespējai**, ko šobrīd piedāvājam skolām, kamēr skolēni mācās attālināti.

➔ **Tiešsaistes nodarbību piedāvājam Zoom platformā**, ar skolotāju iepriekš vienojoties par laiku, kad skolēni pieslēdzas vebināram.

➔ **Nodarbības video ierakstu piedāvājam publicēt internetā**, lai skolēni var noskatīties jebkurā viņiem ērtā laikā. Šajā gadījumā pedagogam tiks nosūtīta saite uz video tālāk nodošanai skolēniem.

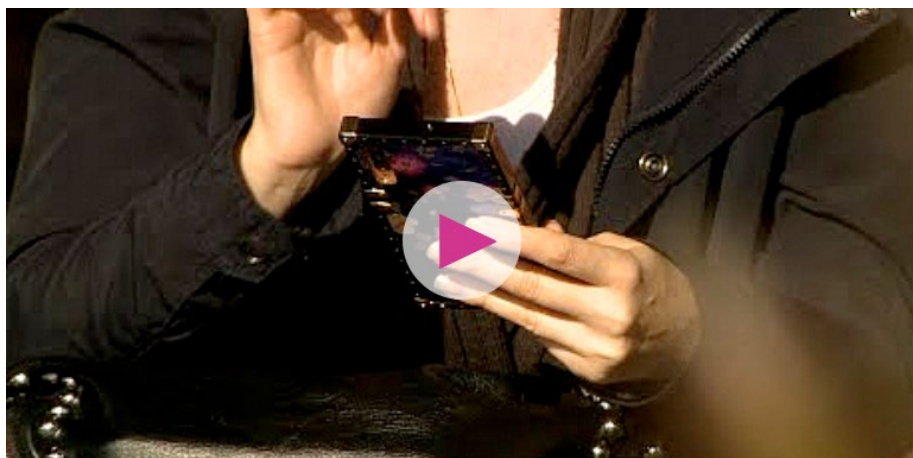

INTERESENTIEM LŪDZAM PIETEIKTIES, RAKSTOT UZ E-PASTU [NODARBIBAS@DROSSINTERNETS.LV](mailto:nodarbibas@drossinternets.lv).

4. STUDIJA SIŽETS “KĀPĒC NAV VĒRTS TICĒT ZIŅĀM AR ŠAUSMĪGIEM, ASIŅAINIEM UN BIEDĒJOŠIEM VIRSRAKSTIEM?”

LTV1 televīzijas raidījums “4. studija” vienā no saviem raidījumiem stāstīja un pievērsa skatītāju uzmanību kādas skatītājas novērojumam par kādu internetā publicētu viltus ziņu saistībā ar “it kā” notikušu traģisku auto avāriju uz ceļa, kurā gājuši bojā cilvēki. Skatītāja ziņai pievienotajā foto attēlā pamanīja, ka glābšanas dienestu darbinieks nav ģērbies Latvijas republikas glābšanas dienestiem raksturīgajā darba formā, bet gan atšķirīga izskata apģērbā.

Drossinternets.lv pārstāvis šajā sižetā skaidro, ka viltus ziņu mērķis ir nedot cilvēkam laiku apdomāties, mākslīgi radīt trauksmes sajūtu un panākt, ka cilvēks uz ziņu reaģē — dalās ar ziņu, spiež uz ziņas saites, kas var aizvest uz krāpnieciska rakstura vietni. Jāatceras, ka “šokējoša” ziņa ir pirmais

signāls, ka, iespējams, tā nav patiesa un nevajadzētu uzreiz tai uzticēties, bet **labāk vispirms pārbaudīt, vai par šādu notikumu ir bijusi informācija kādā no nacionālajiem ziņu medijiem.**

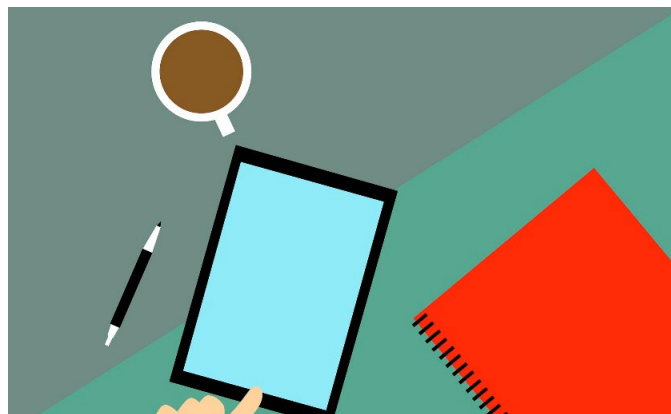
Tāpat nereti, tieši rūpīgāk apskatot foto attēlus un pievēršot uzmanību detaļām, meklējot ziņā konkrētus faktus, var viegli atmāskot, ka tā ir viltus ziņa.

SKATIES ŠEIT >

MATERIĀLI SKOLĒNIEM PAR DROŠĪBU INTERNETĀ UN MEDIJPRATĪBU

Aicinām izmantot Drossinternets.lv mājas lapā pieejamos izglītojošos materiālus bērniem, jauniešiem, skolotājiem un vecākiem par drošību internetā un medijpratību — **testus, uzdevumus, stundu plānus, video** u.c., kurus esam apkopojuši pa vecuma grupām un kategorijām, **piedāvājot tiešās saites uz materiāliem.**

Laikā, kad bērnu drošība internetā ir kļuvusi daudz aktuālāka nekā līdz šim, **aicinām pedagogus rast iespēju izmantot šos mūsu piedāvātos izglītojošos materiālus klases, datorikas, informātikas vai sociālo zinību mācību stundu laikā,** lai vērstu bērnu uzmanību uz riskiem un apdraudējumiem un kā no tiem izvairīties.

Darbam ar bērniem līdz 11 g.v.

- ➔ Stundu plāni
- ➔ Uzdevumi
- ➔ Testi
- ➔ Digitālās grāmatas
- ➔ Informatīvie materiāli
- ➔ Filmiņas

Darbam ar jauniešiem no 12-18 g.v.

- ➔ Stundu plāni
- ➔ Uzdevumi
- ➔ Testi
- ➔ Informatīvie materiāli
- ➔ Digitālās grāmatas
- ➔ Video

Vecākiem

- ➔ Padomu materiāli
- ➔ Metodiskie materiāli darbam ar sākumskolas bērniem
- ➔ Metodiskie materiāli darbam ar pamatskola un vidusskolas bērniem